

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต

STUDY AND DESIGN CRAFTS SOUVENIRS AND PACKAGE DESIGN FOR LOCAL HISTORICAL LEARNING CENTER BAN NON WAT ARCHAEOLOGICAL SITE

วิลาสินี ขำพรหมราช

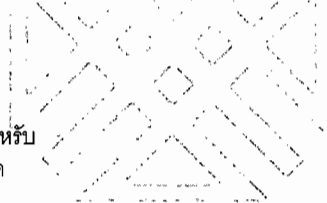
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต 2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านโนนวัต ในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ชุมชน 3. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต 4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญและผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มของนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต จำนวน 3 ท่าน กลุ่มของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม จำนวน 3 ท่าน กลุ่มของประชาชนชาวบ้าน จำนวน 3 ท่าน กลุ่มของนักเรียน นักศึกษา จำนวน 220 คน กลุ่มของนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มแบบสอบถามด้านการออกแบบ แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และผู้สนใจผลิตภัณฑ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ชนิดพวงกุญแจ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.51) ชนิดที่ใส่ปากกา ดินสอ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.72) และชนิดกระเป๋า อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.57) กลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ชนิดพวงกุญแจ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.44)

ชนิดที่ใส่ปากกา ดินสอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) และชนิดกระเป๋ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$)
ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์ / แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด / การส่งเสริมการมีส่วน
ร่วมของชุมชน

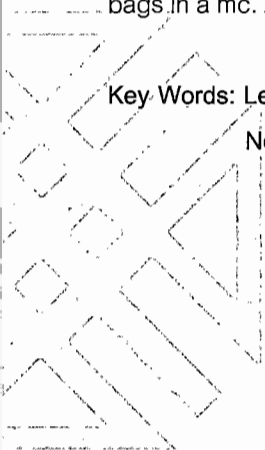
Abstract

The purposes of this research were to 1) study and collect the information of Ban Non Wat archaeological site, 2) enhance the participation of Ban Non Wat Community for sharing opinions, 3) design the handicraft and souvenir products, as well as prehistoric community learning packages of Ban Non Wat archaeological site, 4) and assess the satisfaction of experts and anyone interested in the handicraft and souvenir products, as well as prehistoric community learning packages of Ban Non Wat archaeological site.

The sample groups that using the research were the academicians who are knowledgeable about The Archaeological Site of Ban Non Wat 3 academicians, the officers of Sub-District Administrative Organization of Phol Songkhram 3 officers, 3 learned men, 220 students, 100 tourists the tools were used in the research were interview forms, group discussion, the inquired forms of design, the evaluation of satisfaction of the expertise and the interested in products and analyzed the data by percentage, means and standard deviation values

The research concluded that the expertise group has satisfied the handicraft souvenirs and packaging which the villagers participated some kind of comments of keychain in a most levels ($\bar{X} = 4.51$) to pens and pencil cases in a most levels ($\bar{X} = 4.72$) and to bag in a most levels ($\bar{X} = 4.57$). For the interested of products have satisfied the handicraft souvenirs and packaging which the villagers participated some kind of comments of keychain in a much levels ($\bar{X} = 4.44$) to the pen and pencil cases in a much levels ($\bar{X} = 4.48$) and to bags in a mc. At a much levels ($\bar{X} = 4.47$).

Key Words: Learning Center about the prehistoric times / The Archaeological Site of Ban Non Wat / promoting the participation of the community

บทนำ

แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด ได้มีการสำรวจทางโบราณคดีเป็นครั้งแรก ประมาณปี พ.ศ. 2545 ทำการขุดค้นอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่โครงการในระยะแรก The Development of An Iron Age Chiefdom : Phase Two และโครงการในระยะที่สอง Environment Change and Society before Angkor : Ban Non Wat and the upper Mun River Catchment in Prehistory ซึ่งจากการขุดค้นทำให้ทราบว่า แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดเป็นการตั้งรกรากของชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความครอบคลุมตั้งแต่ยุคหินใหม่ ยุคสำริด ยุคเหล็ก จนถึงยุคประวัติศาสตร์ ซึ่งค้นพบกระดูกในพื้นที่เดียวกันถึง 600 โครง เป็นการพบมากที่สุดในประเทศไทย และในเอเชียอาคเนย์ รวมไปถึงค้นพบภาชนะดินเผาทรงปากแตร ภาชนะลายเขียนสี ลายเชือกทาบ ซึ่งมีการพบจำนวนมากจำนวนมากมาย และยังไม่เคยปรากฏขึ้นในประเทศไทย บ้านโนนวัด จึงกลายเป็นแหล่งทางโบราณคดี ที่มีหลุมขุดค้นทางประวัติศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุด และมีความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมยาวนานที่สุดในประเทศไทย ณ เวลานั้น (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555)

วัตถุประสงค์การวิจัย

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมา ได้รับการจัดสรรงบประมาณ พ.ศ. 2553 รายการก่อสร้างอาคารแสดงนิทรรศการ ภูมิทัศน์โดยรอบอาคาร และก่อสร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้ แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 และแสวงหาศักยภาพของชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (แผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดนครราชสีมา. 2553)

ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะวิจัยเพื่อสานต่อเจตนารมณ์ในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการขุดค้นแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดครั้งนี้ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น โดยได้มีการระดมความคิดเห็นในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ที่ได้อาศัยการศึกษาบริบทของชุมชนและการหาศักยภาพของชุมชนเกี่ยวกับงานหัตถกรรมร่วมกับชาวบ้าน เพื่อกำหนดแนวทางของการออกแบบ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแสดงความคิดเห็น ยังทำให้ชาวบ้านเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนของตนเองอันเกิดจากองค์ความรู้ที่ได้จากแหล่งขุดค้นโบราณคดีบ้านโนนวัด ที่ก่อให้เกิดอาชีพและนำมาซึ่งรายได้ให้อยู่ดี กินดี ส่งผลให้สังคมและสภาพแวดล้อมดี ตามแนวทางการพัฒนาของจังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อมูลแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด
2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านโนนวัดในการแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ชุมชน
3. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญและผู้สนใจของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด ที่ชุมชนมีส่วนร่วม

ขอบเขตในการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดเพื่อให้ได้องค์ความรู้จากแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด มาใช้ออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดของชูศักดิ์ เดช-เกรียงไกรกุล และนิทัศน์ คณะวรรณ (2545, หน้า 110) คือ ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม

2. กรอบแนวคิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านโนนวัด ในการแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ชุมชน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดของ พันธุ์ทิพย์ งามสูตร (2540, หน้า 33-35) จำนวน 3 ด้านดังนี้

- 2.1 ปรับปรุงความสามารถและพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน
- 2.2 ให้ความรู้ที่เหมาะสมกับชาวบ้าน ตลอดจนมีการนำไปใช้อย่างเหมาะสม
- 2.3 สนใจปรีทศน์ของชาวบ้าน

3. กรอบแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด โดยแบ่งออกเป็น 2 กรอบดังนี้

3.1 กรอบแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากรอบแนวคิดของวิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532, หน้า 129-136) ดังนี้

- (1) พยายามใช้วัสดุภายในท้องถิ่นให้มากที่สุด
- (2) ผลงานที่ผลิตจะต้องแสดงออกถึงภาพลักษณ์ (Image)
- (3) พยายามใช้แรงงานด้านหัตถกรรมให้มากที่สุด

3.2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวคิดของ ดารณี พานทอง (2522) ดังนี้

- (1) โครงสร้างของหีบห่อ
- (2) ความสวยงามของหีบห่อ
- (3) ความสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้

4. กรอบแนวคิดการประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญและผู้สนใจของผลิตภัณฑ์
หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่ง
โบราณคดีบ้านโนนวัต ที่ชุมชนมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4.1 กรอบแนวคิดการประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้
กรอบแนวคิดของ พันธุ์ทิพย์ งามสูตร (2540, หน้า 29) จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

- (1) ต้องมีกระบวนการค้นคว้าทางสังคม (Social Investigation)
- (2) มีการให้การศึกษา (Education)
- (3) การกระทำหรือการปฏิบัติการ (Action) เพื่อที่จะให้กลุ่มชาวบ้าน

ได้มีส่วนร่วมในการสร้าง ความรู้และทำความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่

4.2 กรอบแนวคิดการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยเลือกใช้กรอบแนวคิดของ วรพงศ์ วรชาติอุดมพงษ์
(2538, หน้า 17) จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	(2) ด้านความสวยงาม
(3) ด้านประโยชน์ใช้สอย	(4) ด้านคุณภาพและราคา

วิธีการดำเนินวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ประชากร คือ นักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต กลุ่มตัวอย่างคือ
นักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต จำนวน 3 ท่าน

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ประชากรคือ ชาวบ้านภายในชุมชนบ้านโนนวัต ทั้งหมด 52 ครัวเรือน (แผนชุมชนบ้านโนน
วัต, 2556) กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มของชาวบ้านชุมชนบ้านโนนวัต จำนวน 20 คน

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ประชากร แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มของนักวิชาการ กลุ่มของเจ้าหน้าที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลพลสงคราม และกลุ่มของปราชญ์ชาวบ้าน

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต แบ่ง
เป็นกลุ่มของนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน กลุ่มของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม
จำนวน 3 ท่าน และกลุ่มของปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 3 ท่าน

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

ประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย นักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วย นักเรียนนักศึกษา และนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน และกลุ่มของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ 320 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด
 - 1.1 ประชากร คือ นักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดกลุ่มตัวอย่างคือนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดผู้วิจัย ใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 3 ท่าน
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์
 - 1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล บันทึกด้วยการจดบันทึก และถ่ายภาพ แล้วสรุป
 - 1.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากนักวิชาการ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ จดบันทึก นำมาจัดหมวดหมู่และนำไปวิเคราะห์เชิงตรรกวิทยา ในการสรุปเป็นองค์ความรู้ลักษณะเฉพาะของแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดในรูปแบบของการบรรยาย
2. ขั้นตอนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านโนนวัดในการแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ชุมชน
 - 2.1 ประชากร คือ ชาวบ้านภายในชุมชนบ้านโนนวัด ทั้งหมด 52 ครัวเรือน (ที่มา : แผนที่ชุมชนบ้านโนนวัด, 2556) กลุ่มตัวอย่าง คือชาวบ้านภายในชุมชนบ้านโนนวัด ใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 คน
 - 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม ร่วมกับชาวบ้านโนนวัด เพื่อให้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม และแสวงหาคำพิพากษาของชุมชน
 - 2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาเป็นกลุ่ม ร่วมกับชาวบ้าน บันทึกด้วยการจดบันทึก
 - 2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลสรุปของการสนทนาเป็นกลุ่ม มาวิเคราะห์เชิงตรรกวิทยา และสรุปในรูปแบบของการบรรยาย
3. ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์เพื่อศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด

- 3.1 ประชากร คือ กลุ่มของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม กลุ่มของนักวิชาการ และกลุ่มของปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยพิจารณาเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 ท่าน
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด ในส่วนของข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ที่เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการออกแบบภาพร่างผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ชนิด จากนั้นนำแบบร่างที่ได้ไปทำการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อทำการคัดเลือกให้เหลือเพียงชนิดละ 1 รูปแบบที่เหมาะสมที่สุด และพัฒนาต่อเพื่อนำไปสร้างต้นแบบ
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบของการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการบรรยายและตาราง
4. ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญและผู้สนใจของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด ที่ชุมชนมีส่วนร่วม
- 4.1 ประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกเฉพาะเจาะจง จำนวน 9 ท่าน และกลุ่มของผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ นักเรียนในอำเภอโนนสูง(กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านมะรุม) จำนวน 220คน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100คน โดยใช้วิธีเลือกแบบบังเอิญสถานที่เก็บลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ด้วยขณะนี้ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด ยังไม่ได้เปิดอย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะมาเก็บข้อมูล ที่ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เพราะนักท่องเที่ยวจะต้องมาสักการะท้าวสุรนารี เพื่อเป็นสิริมงคล และถือเป็นสถานที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา
- 4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์
- 4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบประเมินความพึงพอใจ พร้อมกับผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบไปทำการเก็บข้อมูลยังกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม
- 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการการแจกแบบประเมินความพึงใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ มาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความพึงพอใจของผลงานการออกแบบ

ผลการวิจัย

โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

1. ผลวิเคราะห์ การศึกษาและรวบรวมแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด จากการสัมภาษณ์พบว่าแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด เริ่มขุดค้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งจากการขุดค้นถือเป็นการค้นพบที่สำคัญของประเทศ เพราะเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมยาวนานที่สุด และสามารถศึกษารายละเอียดได้ โดยเฉพาะยุคหินใหม่ที่หายากมากในประเทศไทย พบภาชนะดินเผาที่มีเป็นเอกลักษณ์ คือ ยุคหินใหม่ ภาชนะดินเผาในยุคสมัยนี้ มีผิวเรียบขัดมันวาว มีการตกแต่งด้วยการขีดขีด และเขียนสี บางครั้งมีการกด ลายจุด หรือลายประทับ ยุคสำริด พบภาชนะดินเผาที่มีลักษณะสีแดง ขัดมัน คอปากภาชนะแคบปากผายออก และได้พบภาชนะดินเผาเขียนสี และยุคเหล็ก พบภาชนะดินเผาสีดำ ขัดมัน และทำเป็นลายเส้นในตัว นอกจากนี้ยังพบโครงกระดูกมากที่สุด ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด

2. ผลการวิเคราะห์ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านโนนวัด ในการแสดงความคิดเห็น เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ชุมชน พบว่า

2.1 ผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่มร่วมกับชาวบ้านเพื่อให้ได้แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ทดแทนของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์จากการศึกษาบริบทของชุมชน ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาที่บ้านโนนวัดเป็นแหล่งขุดค้นทางโบราณคดีที่มีความสำคัญมากแห่งหนึ่ง ในประเทศไทยก่อนหน้าที่จะมีการขุดค้นทางโบราณคดีอย่างจริงจังชาวบ้านมักจะพบเจอเศษกระเบื้องดินเผาและลูกปัดหินอยู่เป็นประจำแต่ไม่กล้าหยิบจับมีการบูชาผีปู่ตา ก่อนขุดค้นทางโบราณคดีเมื่อพบเจอโบราณวัตถุจะนำไปไว้ที่วัดก่อนจะมีการเคลื่อนย้ายไปที่พิพิธภัณฑสถานเพราะวัดยังคงเป็นศูนย์รวมจิตใจ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเลี้ยงสัตว์ ทอเสื่อ และรับจ้างทั่วไป โดยยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดมาจนถึงรุ่นหลังคือ การย้อมผ้าด้วยผลมะเกลือ วัสดุธรรมชาติที่มีในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ไม้ไผ่ กก ต้นแฉ่ง ต้นกล้วย ฟาง ดินเหนียว ผ้าไหม จากการสนทนากลุ่มร่วมกับชาวบ้าน

นักรุ่นผู้นำชาวบ้านได้ให้แนวทางการพัฒนาของชุมชนเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้
ท้องถิ่น คือ ความต้องการที่จะให้เกิดการพัฒนาแบบบูรณาการในเรื่องของการพัฒนา
สังคมเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมรวมถึงการเผยแพร่ความรู้ทางด้านแหล่งโบราณคดี
บ้านโนน วัดในแง่การศึกษาผ่านผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ โดยเน้น
ไปยัง กลุ่มนักเรียน นักศึกษา เพราะแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดนี้ได้ถูกบรรจุลงไป
หลักสูตร การเรียนรู้ท้องถิ่นของอำเภอโนนสูง

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด

2.2 ผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่มร่วมกับชาวบ้านเพื่อให้ทราบศักยภาพของ
ชุมชนเกี่ยวกับงานหัตถกรรมภายในชุมชน

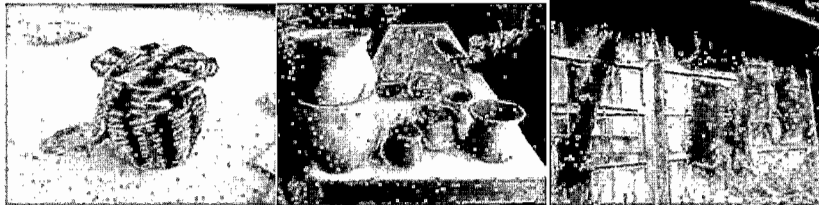
(1) การทอเสื่อกก ชาวบ้านที่เป็นผู้หญิงที่มีอายุมาก มักจะทำ
หัตถกรรมทอเสื่อกกเวลาว่างเว้นจากการทำนาเพื่อนำมาใช้ภายในครัวเรือนนอกจากนี้
ยังนำไปจำหน่ายเพื่อเป็นอาชีพเสริมหารายได้อีกด้วย นอกจากการทอเสื่อกกเป็นผืนแล้ว
ชาวบ้านยังเคยได้รับการอบรมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นำเส้นกกมาเย็บ
สานทำเป็นพวงกุญแจ เพื่อสร้างรายได้เสริมอีกทางหนึ่งให้กับแม่บ้าน แต่รูปแบบและสียัง
ไม่ได้รับความนิยมนัก

(2) การปั้นเครื่องปั้นดินเผา นักวิจัยชาวต่างชาติ ร่วมกับชาวบ้านเคย
ได้มีการทดลองนำดินในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง มาทำการทดลองปั้นขึ้นรูปโดยการ
ใช้มือปั้นขึ้น และใช้ไม้ตี เป็นภาชนะดินเผาตามสูตรดินต่างๆที่นักวิจัยชาวต่างชาติผสม
เอาไว้ โดยนักวิจัยชาวต่างชาติจะมาทำปีละครั้ง ปีนี้ เป็นปีที่ 2 แล้ว ที่ชาวบ้านเริ่มมีความ
รู้เรื่องการปั้นดิน แต่ยังไม่สามารถสร้างได้

(3) การจักสาน มีการทำหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ โดยใช้เป็นเครื่อง
ไม้เครื่องมือและของใช้ซึ่งจำนวนคนทำค่อนข้างเหลือน้อยแต่ผู้ที่ทำได้อยู่ยังสามารถ
ถ่ายทอดความรู้ให้ชาวบ้าน และเด็กๆในหมู่บ้านได้

(4) การเย็บผ้า มีแม่บ้านที่สามารถเย็บผ้าได้ เพราะมีอาชีพรับจ้างเย็บ

ผ้าส่งอยู่แล้ว บางคนทำเป็นอาชีพหลัก บางคนทำเป็นอาชีพเสริม

ภาพที่ 3 ภาพงานหัตถกรรมในชุมชนบ้านโนนวัด

3.ออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด

3.1ผลการวิเคราะห์ความต้องการ ประเภทของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ระลึก ที่มีความเหมาะสมนำมาใช้สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อน ประวัติศาสตร์แหล่ง โบราณคดีป บ้านโนนวัด จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 ท่าน พบว่ากลุ่มที่จะเข้ามาเยี่ยมชมศูนย์ การเรียนรู้ท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 66.7 เพราะทางอำเภอ โนนสูง ได้นำร่องมีการบรรจุเนื้อหาของแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดลงไปเป็นหลักสูตรการ ท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ข้อมูลต่างๆและเป็นนักท่องเที่ยวคิดเป็น ร้อยละ 33.3 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กำลังมีแผนจะสร้างเส้นทางท่องเที่ยวและ โปรโมตแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด ให้เป็นที่รู้จัก

หัตถกรรมของที่ระลึกที่เหมาะสมในการจำหน่ายในศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น คือ พวงกุญแจ คิดเป็นร้อยละ 55.6 ของใช้ในสำนักงาน ได้แก่ ที่ทับกระดาษ ที่หนีบ นามบัตรที่ใส่ปากกา – ดินสอ ที่ทำด้วยดินเผา คิดเป็นร้อยละ 33.3 เพราะมีความ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับดินเผาที่ขุดพบ อีกทั้งชาวบ้านยังพอมีพื้นฐานการทำเครื่องปั้น ดินเผาจากการที่นักวิจัยชาวต่างชาติมาสอน และกระเป๋าสตางค์ กระเป๋าสะพาย กระเป๋าใส่โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ คิดเป็น 11.1 เพราะทางกลุ่มแม่บ้าน ชุมชนโนนวัดสามารถเย็บผ้าได้

ในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ควรคำนึงถึง การอ้างอิงประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 55.6 จากวัสดุและอุปกรณ์ที่สามารถ หาได้ง่ายในท้องถิ่น คิดเป็น ร้อยละ 22.2 และรูปแบบที่สวยงามบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม คิด เป็นร้อยละ 11.11 เท่ากัน

อาชีพหรือภูมิปัญญาชาวบ้านใดที่เหมาะสมกับการนำมาพัฒนา ส่งเสริมในการ ออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ คือการทำเครื่องปั้นดินเผา คิด เป็นร้อยละ 55.6 เพราะชาวบ้านมีพื้นฐานอยู่บ้างแล้วง่ายต่อการต่อยอด การเย็บผ้า

คิดเป็นร้อยละ 33.3 เนื่องด้วยมีกลุ่มแม่บ้านที่มีความสามารถในการเย็บผ้าจากการเคยเป็นลูกจ้างมาก่อน และการทอเสื่อกก คิดเป็นร้อยละ 11.11

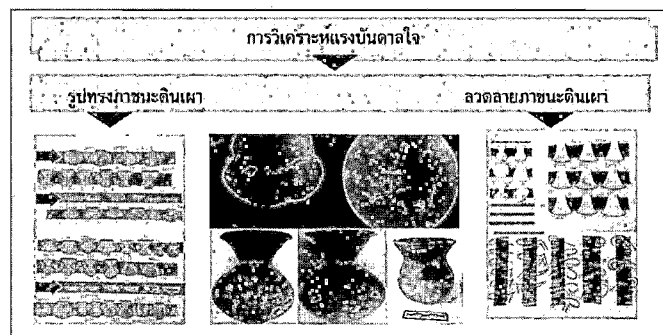
วัสดุภายในชุมชน หรือวัสดุใกล้เคียงที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก คือ ดินเหนียว คิดเป็นร้อยละ 55.6 ผ้า คิดเป็นร้อยละ 33.3 และกก คิดเป็นร้อยละ 11.1

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ควรแสดงลักษณะสำคัญในด้าน การใช้ศักยภาพของคนในชุมชนด้านการผลิต รองลงมาคือ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะที่สามารถอ้างอิงประวัติศาสตร์ และความคุ้มค่าในการใช้งาน

ในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ควรจะแสดงถึงความหมาย หรือสื่อถึงประวัติและความเป็นของแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 77.8 และในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 22.2

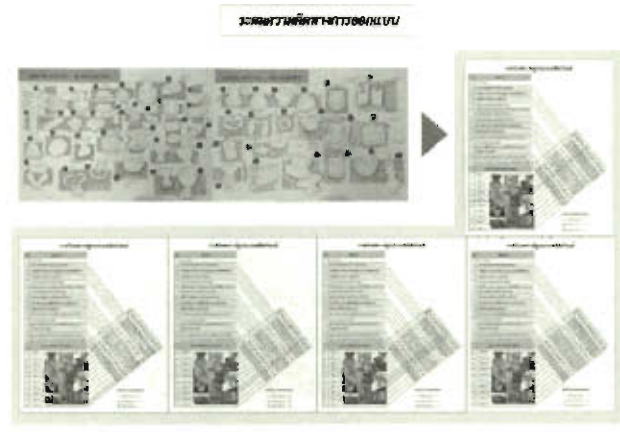
3.2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ระลึก

(1) การวิเคราะห์ภาพขณะดินเผาแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ

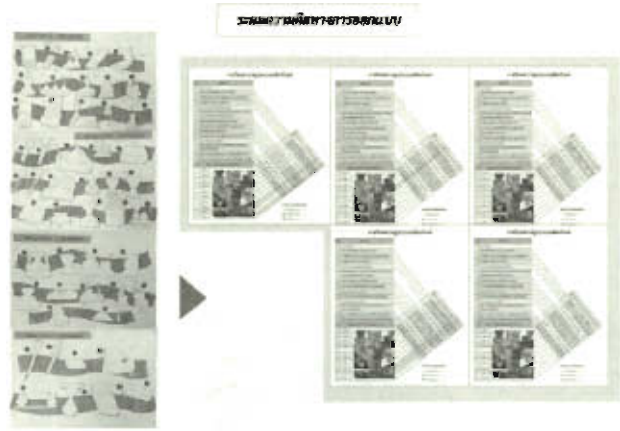

ภาพที่ 4 การวิเคราะห์แรงบันดาลใจจากรูปทรงภาชนะดินเผาในโนนวัด

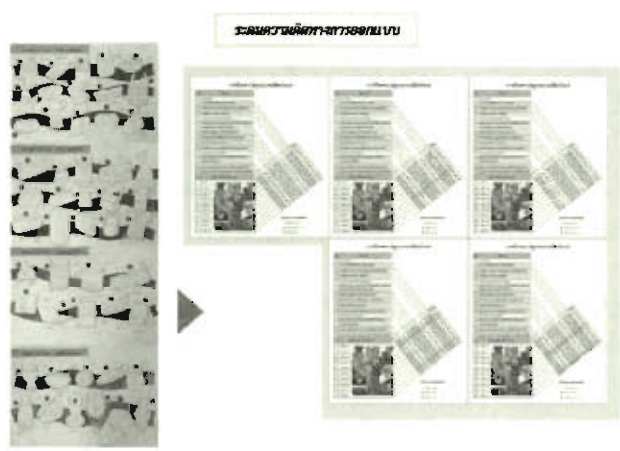
(2) การระดมความคิดด้านออกแบบ หัตถกรรมของที่ระลึก พวงกุญแจ ของใช้ในสำนักงาน และ กระเป๋า ชนิดละ 50 รูปแบบ มาใส่ในตารางการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เพื่อเลือกให้เหลือ 5 แบบ

ภาพที่ 5 การระดมความคิดทางการออกแบบ พวงกุญแจ

ภาพที่ 6 การระดมความคิดทางการออกแบบ ของใช้สำนักงาน

ภาพที่ 7 การระดมความคิดทางการออกแบบ กระเบื้อง

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นข้อจำกัดในเรื่องของการขึ้นรูปดินเผา และการสร้างลวดลายลงบนผ้า จึงได้มีการประสานกับกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนมาฝึกทักษะเบื้องต้นในการขึ้นรูปดิน โดยวิธีการใช้แม่พิมพ์กดและการเขียนผ้าบาติก โดยชาวบ้านมีความสนใจการทำบาติกเพราะมีลักษณะภาพเขียนที่เป็นลายเส้นเหมือนกับการเขียนบนภาชนะดินเผาที่ถูกต้องพบ

ภาพที่ 8 การฝึกทักษะการขึ้นรูปดินเหนียวโดยใช้แม่พิมพ์ให้แก่ชาวบ้าน

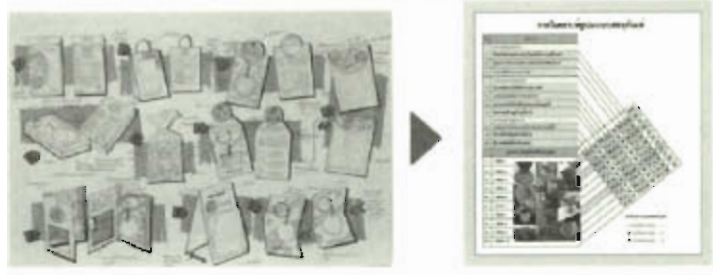
ภาพที่ 9 การฝึกทักษะการเขียนบาติกให้แก่ชาวบ้าน

(3) ทำการ sketch Design หัตถกรรมของที่ระลึก ทั้ง 3 ประเภท ประเภทละ 5 แบบ เพื่อนำไปประเมินด้านการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบของบรรจุภัณฑ์

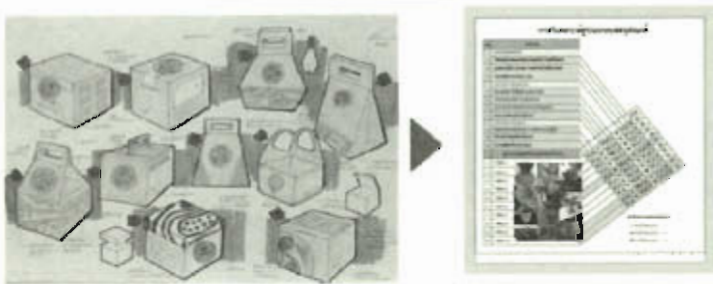
(1) การระดมความคิดด้านออกแบบบรรจุภัณฑ์ พวงกุญแจ ของใช้ในสำนักงาน และ กระเป๋า ชนิดละ 10 รูปแบบ มาใส่ตารางการวิเคราะห์หีบบรรจุภัณฑ์เพื่อเลือกได้เหลือ 3 รูปแบบ

ระดมความคิดทางการออกแบบ

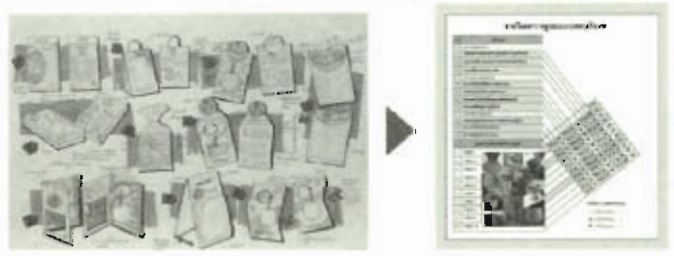
ภาพที่ 10 การระดมความคิดทางการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ฟงกุญแจ

ระดมความคิดทางการออกแบบ

ภาพที่ 11 การระดมความคิดทางการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ของใช้สำนักงาน

ระดมความคิดทางการออกแบบ

ภาพที่ 12 การระดมความคิดทางการออกแบบ บรรจุภัณฑ์กระเป๋

(2) ทำการ sketch Design บรรจุภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกทั้ง 3 ประเภท ประเภทละ 3 แบบ เพื่อนำไปประเมินด้านการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ
 3.4 ผลการวิเคราะห์ประเมินรูปแบบหัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์โดยประเมินตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม จำนวน 9 ท่าน

(1) รูปแบบหัตถกรรมของที่ระลึกพวงกุญแจ

รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 2 รูปแบบที่ 3 รูปแบบที่ 4 รูปแบบที่ 5

ตารางที่ 1 การหารค่าร้อยละ ความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกพวงกุญแจจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	นักวิชาการ (N=3)		อบต. (N=3)		ปราชญ์ชาวบ้าน (N=3)		รวม (N=9)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ 1	0	0	0	0	0	0	0	0
รูปแบบที่ 2	2	66.7	2	66.7	2	66.7	6	66.7
รูปแบบที่ 3	0	0	0	0	0	0	0	0
รูปแบบที่ 4	0	0	0	0	1	33.3	1	11.1
รูปแบบที่ 5	1	33.3	1	33.3	0	0	2	22.2
รวม	3	100	3	100	3	100	9	100

จากตารางที่ 1 พบว่า นักวิชาการ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และปราชญ์ชาวบ้าน มีความคิดเห็นด้านการออกแบบที่เหมาะสม คือรูปแบบที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 66.7 ซึ่งควรมีการปรับปรุงในเรื่องของรูปทรงของภาชนะดินเผาให้ตรงกับเอกลักษณ์ของบ้านโนนวัด และควรทำเป็นชุด โดยเอารูปทรงภาชนะดินเผาทั้ง 3 ยุค คือยุคหินใหม่ ยุคสำริด และยุคเหล็ก เพื่อเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายที่สามารถขายเป็นชุด หรือแยกซื้อก็ได้

(2) รูปแบบหัตถกรรมของที่ระลึกของใช้สำนักงาน

รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 2 รูปแบบที่ 3 รูปแบบที่ 4 รูปแบบที่ 5

ตารางที่ 2 การหาค่าร้อยละ ความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกของผู้ใช้สำนักงานจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	นักวิชาการ (N=3)		อบต. (N=3)		ปราชญ์ชาวบ้าน (N=3)		รวม (N=9)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ 1	1	33.3	2	66.7	2	66.7	5	55.6
รูปแบบที่ 2	0	0	0	0	0	0	0	0
รูปแบบที่ 3	1	33.3	0	0	0	0	1	11.1
รูปแบบที่ 4	0	0	1	33.3	0	0	1	11.1
รูปแบบที่ 5	1	33.3	0	0	1	33.3	2	22.2
รวม	3	100	3	100	3	100	9	100

จากตารางที่ 2 พบว่า นักวิชาการ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และปราชญ์ชาวบ้าน มีความคิดเห็นด้านการออกแบบที่เหมาะสม คือรูปแบบที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 55.6 ซึ่งควรมีการปรับปรุงในเรื่องของขาเหล็กที่เป็นฐานวาง ควรผลิตได้จริง และควรทำเป็นชุด โดยเอารูปทรงภาชนะดินเผาทั้ง 3 ยุค คือยุคหินใหม่ ยุคสำริด และยุคเหล็ก เพื่อเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายที่สามารถขายเป็นชุด หรือแยกซื้อก็ได้

(3) รูปแบบหัตถกรรมของที่ระลึกกระเป๋าผ้า

รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 2 รูปแบบที่ 3 รูปแบบที่ 4 รูปแบบที่ 5

ตารางที่ 3 การหาค่าร้อยละ ความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกกระเป๋า
ผ้าจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	นักวิชาการ (N=3)		อบต. (N=3)		ปราชญ์ชาวบ้าน (N=3)		รวม (N=9)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ 1	2	66.7	3	100	2	66.7	7	77.8
รูปแบบที่ 2	0	0	0	0	0	0	0	0
รูปแบบที่ 3	0	0	0	0	0	0	0	0
รูปแบบที่ 4	1	33.3	0	0	1	33.3	2	22.2
รูปแบบที่ 5	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม	3	100	3	100	3	100	9	100

จากตารางที่ 3 พบว่า นักวิชาการ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และปราชญ์ชาวบ้าน มีความคิดเห็นด้านการออกแบบที่เหมาะสม คือรูปแบบที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 77.8 ซึ่งควรมีการปรับปรุงในเรื่องของลวดลายเขียนบาติก และมีการใช้หนังร่วมด้วย จะเพิ่มความน่าสนใจมากขึ้น

(4) รูปแบบบรรจุภัณฑ์พวงกุญแจ

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

ตารางที่ 4 การหาค่าร้อยละความคิดเห็นด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์พวงกุญแจจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	นักวิชาการ (N=3)		อบต. (N=3)		ปราชญ์ชาวบ้าน (N=3)		รวม (N=9)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ 1	0	0	0	0	1	33.3	1	11.1
รูปแบบที่ 2	0	0	3	100	2	66.7	5	55.6
รูปแบบที่ 3	3	100	0	0	0	0	3	33.3
รวม	3	100	3	100	3	100	9	100

จากตารางที่ 4 พบว่าบรรจุภัณฑ์พวงกุญแจที่เหมาะสมคือรูปแบบที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 55.6 เพราะมีความโดดเด่นเรื่องลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์แต่ควรหาวิธีการผลิตที่ง่ายขึ้นและควรใส่ในซองพลาสติกเพื่อกันเปื้อนและคงทนมากขึ้น

(5) รูปแบบบรรจุภัณฑ์ของใช้สำนักงาน

รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 2 รูปแบบที่ 3

ตารางที่ 5 การหาค่าร้อยละ ความคิดเห็นด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของใช้สำนักงานจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	นักวิชาการ (N=3)		อบต. (N=3)		ปราชญ์ชาวบ้าน (N=3)		รวม (N=9)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ 1	1	33.3	1	33.3	1	33.3	3	33.3
รูปแบบที่ 2	0	0	0	0	0	0	0	0
รูปแบบที่ 3	2	66.7	2	66.7	2	66.7	6	66.7
รวม	3	100	3	100	3	100	9	100

จากตารางที่ 5 พบว่าบรรจุภัณฑ์ของใช้สำนักงานดินเผาคือ รูปแบบที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 66.7 เน้นในเรื่องความสะดวกสบาย แต่ควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนของลวดลายให้ลดลงมาโดยไม่ต้องใส่รายละเอียดมากเพราะตอนสกรีนตัวอักษรจะไม่ชัด

(6) รูปแบบบรรจุภัณฑ์กระเป๋าผ้า

รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 2 รูปแบบที่ 3

ตารางที่ 6 การหาค่าร้อยละความคิดเห็นด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์กระเป๋าคั่วจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	นักวิชาการ (N=3)		อบต. (N=3)		ประชาชนชาวบ้าน (N=3)		รวม (N=9)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ 1	1	33.3	1	33.3	1	33.3	3	33.3
รูปแบบที่ 2	2	66.7	2	66.7	2	66.7	6	66.7
รูปแบบที่ 3	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม	3	100	3	100	3	100	9	100

จากตารางที่ 6 พบว่ารูปแบบบรรจุภัณฑ์กระเป๋าคั่วที่เหมาะสมคือ รูปแบบที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 66.7 มีกรรมวิธีการผลิตที่ง่าย และยังช่วยเป็นตัวนำเสนอมลิตภัณฑ์ เวลาที่ใช้จัดแสดงสินค้าได้ มีบริเวณที่สามารถใส่เนื้อหา ความรู้ของแหล่งโบราณคดี แต่ควรปรับปรุงเรื่องรายละเอียดข้อมูลที่มีมากเกินไป

3.5 ผลการประเมินความพึงพอใจของรูปแบบหัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ โดยประเมินตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และ กลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 14 ต้นแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น

3.5.1 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบหัตถกรรมของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์

ตารางที่ 7 แสดงความพึงพอใจของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก และ
บรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด

รายการ	พวงกุญแจ		ของใช้สำนักงาน		กระเป๋าผ้า				
	N=9		N=9		N=9				
	ระดับ ความพึง พอใจ	ระดับ ความพึง พอใจ	ระดับ ความพึง พอใจ	ระดับ ความพึง พอใจ	ระดับ ความพึง พอใจ	ระดับ ความพึง พอใจ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
ด้านกระบวนการ ค้นคว้าทางสังคม	4.58	0.58	มากที่สุด	4.78	0.39	มากที่สุด	4.61	0.48	มากที่สุด
ด้านการให้ การศึกษา	4.56	0.56	มากที่สุด	4.67	0.59	มากที่สุด	4.48	0.58	มาก
ด้านการกระทำ หรือการปฏิบัติ	4.41	0.56	มาก	4.70	0.48	มากที่สุด	4.63	0.31	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.52	0.57	มากที่สุด	4.72	0.49	มากที่สุด	4.57	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่าความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก
และบรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด
ชนิดพวงกุญแจดินเผา มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$)
โดยสามารถคิดแยกด้านได้ ดังนี้ ด้านการมีกระบวนการค้นคว้าทางสังคม มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ย
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$) ด้านมีการให้การศึกษา มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
ที่สุด ($\bar{X}=4.56$) ด้านการกระทำหรือการปฏิบัติการ เพื่อที่จะให้กลุ่มชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการ
สร้างความรู้และทำความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่ มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}=4.41$)

ชนิดของใช้สำนักงาน มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$)
โดยสามารถคิดแยกด้านได้ ดังนี้ ด้านการมีกระบวนการค้นคว้าทางสังคม มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่
ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$) ด้านมีการให้การศึกษา มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X}=4.67$) ด้านการกระทำหรือการปฏิบัติการ เพื่อที่จะให้กลุ่มชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการสร้าง
ความรู้และทำความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่ มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X}=4.70$)

ชนิดกระเป๋าผ้าบาติกมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$) โดยสามารถคิดแยกด้านได้ ดังนี้ ด้านการมีกระบวนการค้นคว้าทางสังคม มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$) ด้านมีการให้การศึกษา มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.48$) ด้านการกระทำหรือการปฏิบัติการเพื่อที่จะให้กลุ่มชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้และทำความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

3.5.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ตารางที่ 8 แสดงความพึงพอใจของกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด

รายการ	พวงกุญแจ		ของใช้สำนักงาน				กระเป๋าผ้า		
	N=320		ระดับความพึงพอใจ	N=320		ระดับความพึงพอใจ	N=320		ระดับความพึงพอใจ
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
ด้านความคงเอกลักษณ์	4.49	0.59	มาก	4.51	0.58	มากที่สุด	4.48	0.60	มาก
ด้านความสวยงาม	4.42	0.63	มาก	4.54	0.60	มากที่สุด	4.45	0.62	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.42	0.67	มาก	4.45	0.64	มากที่สุด	4.46	0.64	มาก
ด้านคุณภาพและราคา	4.42	0.63	มาก	4.43	0.63	มาก	4.47	0.60	มาก
รวมทุกด้าน	4.44	0.63	มาก	4.48	0.61	มาก	4.47	0.62	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด

ชนิดพวงกุญแจดินเผา มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.44$)

โดยสามารถคิดแยกด้านได้ ดังนี้ ด้านความคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$) ด้านความสวยงาม มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$) ด้านประโยชน์ใช้สอย มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$) ด้านคุณภาพและราคา มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$)

ชนิดที่ใส่ปากกา ดินสอ มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) โดยสามารถคิดแยกด้านได้ ดังนี้ ด้านความคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) ด้านความสวยงาม มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$) ด้านแบบของหัตถกรรมของที่ระลึก ทั้ง 3 ชนิด ที่ได้ออกแบบโดยชุมชนมีส่วนร่วมนี้ มีลักษณะของการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย คุณภาพและราคา ที่เหมาะสม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ วรพงศ์ วรชาติอุดมพงษ์ (2538) ที่กล่าวถึงเกณฑ์การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความงาม มีประโยชน์ใช้สอย และมีต้นทุนต่ำแต่คุณภาพสูง มาผสมกันในสัดส่วนที่เหมาะสมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้ใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ที่มีกำลังซื้อไม่มากนัก แต่ก็มี ความจำเป็นอย่างยี่งที่จะต้องมีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกลักษณะอื่นๆ ที่เหมาะสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป เพื่อเพิ่มโอกาสทางการขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกให้กว้างมากยิ่งขึ้น
2. การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และบรรจุภัณฑ์ในงานวิจัยนี้ เป็นการออกแบบที่คำนึงถึงวิธีการผลิตที่เน้นให้ชาวบ้านสามารถทำได้เอง เพื่อให้ชาวบ้านได้เกิดอาชีพนำ มาซึ่งรายได้ และเป็นการฝึกทักษะของการทำงานหัตถกรรมของที่ระลึก เมื่อมีความชำนาญก็จะสามารถต่อยอดพัฒนางานหัตถกรรมของที่ระลึกในรูปแบบอื่นๆ ได้อีกต่อไป ถือเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน แต่เมื่อเข้าสู่ระบบเชิงพาณิชย์แล้วขั้นตอนการผลิตบางอย่าง เช่น การผลิตบรรจุภัณฑ์ สามารถจ้างโรงงานพิมพ์ในตัวจังหวัดผลิตให้ ซึ่งจะไดงานที่คุณภาพดีกว่าในเรื่องสี และลดต้นทุนเมื่อสั่งผลิตทีละหลายๆ
3. วิธีการขายก็จำเป็นและสำคัญมาก ถึงแม้ว่าทางศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นจะมีอาคารจุดที่สำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมโดยเฉพาะอยู่แล้ว ก็ไม่แนเสมอไปว่าสินค้าที่วางจำหน่ายจะได้รับความสนใจ จึงควรมีการจัดแสดงการขายให้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ที่ มาเยี่ยมชมด้วย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการขาย

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ เดชเกรียงไกรกุล และนิทัศน์ คณะวรรณ. 2445. การตลาด 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ :ซีเอ็ดดูเคชั่น
- ชัชวาลย์ ทัดศิวัช. 2552. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) : มิติใหม่ของรูปแบบวิธีวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนระดับท้องถิ่น. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/general_search.php [20 มิถุนายน 2555]
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. 2544. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ 2 : 7 (กรกฎาคม-ธันวาคม): หน้า 61-71.
- ประชิด ทิณบุตร. 2531. การออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประเสริฐ ศีลรัตนนา. 2531. ของที่ระลึก. โอ เอส พรีนติ้งเฮาส์. กรุงเทพฯ
- พันธ์ทิพย์ รามสูตร. 2540. การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
- พวงทิพย์ เกิดทรัพย์. 2552. สังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัยที่บ้านโนนวัด. บทความวิชาการ มจรุต อัมรานนท์. 2533. ศิลปกรรมพื้นบ้าน. ชลบุรี : ภาควิชาศิลปะ และวัฒนธรรม คณะมนุษย และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรวงษ์ วรชาติอุดมพงษ์. 2538. การออกแบบ. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณณาการ
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2532. ศิลปะตัดกรรมไทย. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม. 2555 . คู่มือการเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์ (ชั่วคราว) แหล่งอารยธรรมบ้านโนนวัด ต.พลสงคราม อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม. 2555 . โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2554 . เอกสารประกอบการอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์